

Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø

HENSIKT

Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø og forebygging og oppfølging av mobbing og krenkelser

ANSVAR (ROLLE)

Søkeord i TQM | Handlingsplan, mobbing, krenkelser, skjema, observasjonslogg

BESKRIVELSE

Hva er mobbing?

Mobbing er opplevd systematisk fysisk og/eller psykiske handlinger som har foregått over tid.

I barnehager kan det være hensiktsmessig å bruke begrepet mobbeadferd, da adferden ikke nødvendigvis er bevisst. I dette dokumentet brukes «mobbing» innimellom for enkelthetens skyld.

Fysisk mobbeadferd:

Dette er oftest lettest å oppdage. Man kan se tegn som istykker revne klær og blåmerker. Denne formen for mobbing er vanligst blant de yngste barna (barnehagen/ barneskolen). Man kan angripe et annet barn på ulike måter ved å slå, dytte, sparke, klype osv. Ofte skjer den fysiske mobbingen på den måten at den som utfører den, " tilfeldigvis" kommer borti offeret.

Psykisk mobbeadferd:

Den vanligste formen for mobbing er den stille mobbingen. Ofte er det også denne type mobbing som er vanskeligst å oppdage fordi den skjer i det skjulte. Men denne type mobbing kan også skje åpent med for eksempel oppgitt sukking, hvissing, grimaser, ekskludering, taushet eller at man blir betraktet som luft.

Verbal mobbeadferd:

Denne type mobbing kan være lettere å oppdage enn den psykiske, men ikke alltid. Ekle ting kan sies i det stille, og gjerne bak de voksnes rygg. Barna hvisker om vedkommende, sprer rykter og får andre med på sitt parti. Verbal mobbing innebærer å si ekle, krenkende og ubehagelige ting, true og håne.

Enkeltepisoder, lekeslåssing og vilkårlig erting definerer vi ikke som mobbing.

Barnehagen har nulltoleranse for mobbing

Forebygge og forhindre mobbing

Det er voksnes ansvar å forebygge og forhindre mobbing! Rammeplanen framhever viktigheten av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og oppdra barn. Gjennom holdningsskapende arbeid og konkret handling i samarbeid med hjemmene skal personalet skape et trygt, inkluderende og stimulerende barnehagemiljø som forebygger mobbing.

Hvordan oppdage mobbing og tendens til mobbing?

- Være «tett på» barna i lek og aktivitet for å kunne fange opp atferd som kan utvikle seg til mobbing
- Hvert barn har en voksen som kjenner barnet og foresatte godt
- Observasjon av og deltakelse i barns samspill
- Tilbakemelding fra andre barn
- Ser endring i barns atferd

- Samtaler med barna
- Refleksjon i personalet
- Mobbing skal være en del av foreldresamtalen når man snakker om adferd og vennskap.

Ansatte i barnehagen

- Sikrer at alle barn deltar i lek ved å hjelpe barn til å mestre lekekoder og -ferdigheter som gjør at de får innpass i lek med andre
- Sikrer fellesskapsopplevelser der vennskap kan prøves ut og befestes
- Hjelper barn til god selvfølelse og mestringsopplevelser – hvert barn er unikt
- Har fokus på og bidrar til å utvikle barns sosiale ferdigheter som empati, selvkontroll, selvhverdelse og lek, glede og humor. Sosial kompetanse = lykkes i å omgå andre
- Bygger relasjoner voksen-barn og støtter barna når de bygger relasjoner til hverandre
- Er varme og grensesettende (autoritative voksne)
- Setter ord på følelser
- Hjelper barnet med sinnemestring/ aggresjonskontroll
- Igangsetter lek og bidrar til å utvikle den
- Har oversikt over områder der barn oppholder seg
- Formidler verdier som respekt og toleranse, fellesskap, omsorg og medansvar
- Lærer barn konfliktløsning ved å bl.a. gi barna ulike handlingsalternativ
- Er tilstedeværende og deltakende når barn er sammen, bl.a i lek

Kjernespørsmål i personalets refleksjon

- Er de voksne anerkjennende og støttende overfor barnas egne initiativ og tanker, eller mer preget av å formidle egne tanker, beskjeder og kontroll?
- Blir alle barna lagt merke til, eller er det noen som alltid blir sett og hørt mens andre ofte blir oversett?
- Hvordan opptrer ansatte når vi har barn som utfordrer oss?
- Er det blitt et mønster i at det er lettere å tro på bestemte barns forklaringer på konflikter og hendelsesforløp enn på andres?
- Har de voksne større tålmodighet med og evne til å følge opp enkelte barn, mens andre raskere blir avbrutt?
- Har de voksne bevissthet om forskjellen på humor og ironi?
- Er miljøet preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme, eller preges det av mye erting og kritiske kommentarer?
- Er miljøet i hovedsak inkluderende, eller preges det ofte av ekskludering av enkeltbarn?
- Er samspillet mellom barna preget av klare sosiale hierarkier eller av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som får være med?
- Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede over hverandres mestring, eller er miljøet snarere preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger?
- Hvordan snakker vi om barna oss imellom og til foreldrene? Hva slags språk brukes? Er vi bevisste på å ikke krenke lyttende barn?
- Er det god stemning, mange aktiviteter hvor alle barn opplever mestring og er deltakende i fellesskapsaktiviteter?

Viktig at foreldrene i tillegg er bevisste sin rolle i forebygging i form for å «framsnakking» av barn i barnehagen og de andre foreldrene.

Tiltak når mobbing oppstår

Samtale med de enkelte involverte, både den som er mobbet og den/de som mobber. Veiledning: Samtale med offeret og mobberen hver for seg og samlet om hva som har skjedd. Barna får selv komme med forslag til hva som kan gjøres videre. Et godt virkemiddel kan være drama og teater. Gjennom ulike former for dramatisering hvor barna er aktivt med, vil barna kunne

- Kjenne seg selv igjen i mobbesituasjonene
- Få satt i gang egen tankevirksomhet rundt mobbing
- Bearbeide tanker og følelser gjennom dramatisk lek, tegning osv.
- Identifisere seg med positive rollefigurer og de figurer hvor sympatien ligger

Styrke offeret

Veiledning: Typiske atferdsmønster hos ofre i barnehagealder kan være lav selvtillit, engstelse, de er sky og beskjedne, gråter lett og forsvare seg ikke verken fysisk eller verbalt. Tiltak for å styrke mobbeofferet kan være å

- Framheve barnet i gruppen på det barnet er god på
- Hjelpe barnet til å kunne svare andre barn fornuftig, hjelp til å finne gode svar
- Arbeide med generell styrking av selvtillit og mestring
- Arbeide aktivt og systematisk med vennskap og lek
- Gi positive merkelapper og framsnakke

Foreldresamtale

Samtale med foreldre til alle involverte parter. Det avtales/vurderes i hvert tilfelle om en i neste omgang har et møte med begge/alle involverte foreldre. Barnehagen forteller hva som er avdekket. Blir enige om tiltak videre sammen med foreldrene, lytte til råd, tanker og ideer fra dem. Vurdere om det er grunn til å søke hjelp hos andre instanser/samarbeidspartnere (Mobbeombud tlf 33 34 40 00).

LOVERK

Lov om barnehager, Rammeplanen, FNs konvensjon om barnets rettigheter

DOKUMENTER

Aktuelle skjema ligger vedlagt i dette dokumentet- Observasjonslogg, prosedyre når mobbing, referat fra møter vedrørende mobbing/krenkelser

ARKIVERING

Evt. lagrings-/arkiveringsbehov/-plikt:

Arkiveringssted: Barnets mappe

Arkiveringstid:

Prosedyre når mobbing/krenkelser skjer

Referat skrives fra alle møter

Tiltak	Ansvar	Gjennomføring, dato og signatur
1. Den som observerer mobbing/krenkelser informerer umiddelbart ped.leder og styrer	Alle	
2. Samtale med de involverte barna om det som har skjedd. Barna kan komme med forslag til hva som kan gjøres videre	Den som har observert sammen med ped.leder på barnas avdeling	
3. De involverte ansatte møtes for å diskutere og avklare om mobbing har funnet sted. Strategi legges for videre observasjon og handling. Bruk observasjonslogg	Styrer/Ped.leder	
4. Tas opp på avdelingsmøte. Beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd. Hva har barnet/barna gjort? Hvordan har de voksne forholdt seg? Bli enige om tiltak videre	Ped.leder	
5. Ped.leder informerer de involvertes foreldre (alle parter). Få info fra foreldre om de har merket noe.	Ped.leder	
6. Møte med foreldre – felles tiltak utarbeides og iverksettes	Styrer og ped.leder	
7. Evaluering av hvordan det går etter 1 uke. Samtale med de involverte barna og evt hele barnegruppen Gi foreldrene tilbakemelding	Ped.leder/den som står barnet nærmest	
8. Evt vurdere behov for råd og hjelp fra eksterne instanser	Styrer/ped.leder	

Referat fra møter vedrørende mobbing/krenkelser

Referatet legges i barnemappen og kopi sendes foresatte

Dato:

Tilstede på møtet:

Hva er sett/hørt? Hvilke tiltak har vært prøvd ut?	Dette skal det arbeides videre med:	Tidsfrist	Ansvars fordeling:

Dato for oppfølgingsamtale:

Underskrift ansatt:

Underskrift ansatt:

Underskrift forelder:

Underskrift forelder:

Forslag til litteratur og hjelpemateriell som kan brukes:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

Tittel	Forfatter
For voksne	
Mobbeatferd i barnehagen – temaforståelse – forebygging – tiltak	Ella Cosomvici Idsøe og Pål Roland
Hvorfor spurte ingen meg? Kommunikasjon med barn og ungdom i utfordrende livssituasjoner	Anne Kirsti Ruud
Mobbing i barnehagen - Et sosialt fenomen	Mai Brit Helgesen (RED)
Mobbing i barnehagen - Anerkjennelse som forebygging	Ingrid Lund og Anne Helgeland
For barna	
Rikki	Guido Van Genechten
Hvem kan redde Albert Åberg	Gunilla Bergstrøm
Fremmed	Kaia Bendik og Trond Brønne
Piggråd Pelle (kanskje best egnet for de største)	Stefan Ljungqvist og Johannes Egerkanrs
Den nye jakka	Eva Eriksson
Superdrømmeren	Klaus Hagerup og Per Dybvig
Johannes Jensen føler seg annerledes (Denne er fin å bruke som utgangspunkt for samtale der mobbing kanskje ikke er det egentlige emnet, men heller følelsen av å være annerledes og bli stirret på og snakket om)	Henrik Hovland og Torill Kove

Oppfordrer til å bruke internett til å bli kjent med ny forskning/fagbøker og barnelitteratur som er aktuelt.